

საინვესტიციო გარემოს გამომწვევები და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოში

რამინ ცინარიძე

ბიზნესის მართვის დოქტორი, ასისტენტ-პროფესორი
შოთა რუსთაველის ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

დავით ბარიძე

ბიზნესის ადმინისტრირების მაგისტრი
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს აპარატის სპეციალისტი

საქართველოს მსოფლიო ეკონომიკურ ინტეგრაციულ პროცესებში მონაწილეობის დონის (განსაკუთრებით კი ევროკავშირთან მიმართებით) ერთ-ერთ მაჩვენებელს უცხოური ინვესტიციების გამოყენება წარმოადგენს. ეს მაჩვენებელი თავის მხრივ გამოხატავს ეროვნული ეკონომიკის ტრანსფორმაციის ამჟამინდელ შედეგებს და ინტეგრაციული პროცესების გაღრმავების ტენდენციებს.

უცხოური ინვესტიციები გავლენას ახდენენ ქვეყანაში ჩამოყალიბებული კონკურენციის პირობებზე. ამიტომ სახელმწიფოს უნდა ჰქონდეს ინვესტიციების გამოყენების სტრატეგია, წინასწარ პროგნოზირებული უნდა იყოს თუ რა გავლენას მოახდენს ინვესტიციები ეროვნულ ეკონომიკაზე, მაკროეკონომიკურ პროპორციებზე, საერთოდ სტაბილურობაზე.

თანამედროვე გლობალურ სამყაროში პუი-ები ყველა განვითარებადი ქვეყნისათვის მნიშვნელოვანია; ამ მხრივ გამონაკლისი ვერც საქართველო იქნება. თუ ჩვენ გვსურს, თავი დავაღწიოთ სიღარიბეს და ადაპტირება მოვახდინოთ ევროკავშირის თუ მთლიანად მსოფლიოს ეკონომიკურად განვითარებულ რეგიონებთან, საჭიროა გარე რესურსები, განსაკუთრებით მაშინ, როცა შიდა/ადგილობრივი დანაზოგები ძალიან მცირეა, როგორც ეს საქართველოს შემთხვევაშია.

პუი-ები გულისხმობს არამხოლოდ ეკონომიკისათვის ხელმისაწვდომ კაპიტალს, არამედ უცხოელი ინვესტორების მიერ საქართველოს ეკონომიკისათვის გამოცხადებულ ნდობას, შესაბამისი ინფრასტრუქტურის ფორმირებას, ჯანსაღი სამართლებრივი და ინსტიტუციონალური გარემოს ფორმირებას, რადგან არავინ არ აზანდებს ფულს იქ, სადაც ვერ ხედავს ფულის ამოღებისა და მოგების მიღების რეალურ შესაძლებლობას.

საქართველოს ხელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობა, როგორც მსოფლიო ბაზრების დამაკავშირებელი ერთ-ერთი ოპტიმალური პუნქტი, ხელს უწყობს ინვესტიციების შემოტანას. საქართველო არ უნდა დარჩეს მხოლოდ სატრანსპორტო-სატრანზიტო ფუნქციის ანაზარა. აუცილებელია მრეწველობის გადამამუშავებელ დარგებში ინვესტიციების მზარდი ტემპით მოზიდვა. პუი-ებთან ერთად, მნიშვნელოვანია ასევე პორთფელური ინვესტიციებიც, რომლის მოზიდვის ხელშეწყობი ფაქტორი უნდა გახდეს ფასიანი ქაღალდების მეორადი ბაზრის განვითარება.

საკვანძო სიტყვები: საინვესტიციო გარემო; პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები; ინვესტიციური აქტივობა.

საქართველოს ეკონომიკის განვითარების აუცილებელი პირობაა შესაფერისი საინვესტიციო გარემოს შექმნა, ინვესტიციური აქტივობა. ეს კი მიიღწევა სათანადო ეკონომიკურ-ორგანიზაციული და სამართლებრივი ბაზის ჩამოყალიბებით, ინვესტიციური რესურსების სამეურნეო ბრუნვაში ჩართვის ზრდისა და მათი ეფექტიანი გამოყენების გზით.

განვითარებული ქვეყნების პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ მატერიალური დოვლათისა და სოციალური სიკეთის მწარმოებელ დარგებში ინვესტიციური რესურსების დაზანდება, სხვა თანაბარ პირობებში, ხელს უწყობს ქვეყნის მშპ-ის ზრდას, უმუშევრობის შემცირებას, მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის ამაღლებასა და მსოფლიოს ეკონომიკურ ცხოვრებაში მის ცივილიზებულ ჩართვას.

სტაბილური ეკონომიკური განვითარება, ლიბერალური და თვისუფალი საბაზრო ეკონომიკური პოლიტიკა, შემცირებული საგადასახადო განაკვეთები, მოგების გადასახადის ესტონური მოდელის შემოღება, ლიცენზიებისა და ნებართვების მცირე რაოდენობა, ადმინისტრაციული პროცედურების სიმარტივე, პრეფერენციული სავაჭრო რეჟიმები მსოფლიოს მრავალ ქვეყანასთან ხელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობა, კარგად განვითარებული და ინტეგრირებული სატრანსპორტო სისტემა, განათლებული კვალიფიციური და კონკურენტული სამუშაო ძალა და სხვა მრავალი ფაქტორი წარმოადგენს მყარ საფუძველს საქართველოში ბიზნესის დაწყებისა და მისი წარმატებული განვითარებისათვის.

მრავალი განვითარებული ქვეყნის გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ქვეყნის საინვესტიციო „ბუმი“ იწყება უცხოური კაპიტალის შემოსვლით, მოწინავე ტექნოლოგიების დანერგვით. ამასთან, ხელსაყრელი საინვესტიციო კლიმატის არსებობისას შეიძლება შეღავათების შემოღება გარკვეულ სექტორებში, წარმოებისა და რეგიონების მიმზიდველობის ხელშეწყობის მიზნით.

ამრიგად, საქართველოში დიდი ყურადღება უნდა დაეთმოს, ერთი მხრივ, უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას და განვითარებას, მისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას, მეორე მხრივ, ეროვნული ეკონომიკის სუვერენიტეტის საკითხებს, რაც საქართველოს ეკონომიკაში პუი-ების გამოყენებას გულისხმობს.

პუი-ების მოზიდვის განმსაზღვრელ ფაქტორთაგან მნიშვნელოვანია სტაბილური პოლიტიკური და მაკროეკონომიკური სიტუაცია, ეროვნული ეკონომიკის გახსნილობა, შესაბამისი ინფრასტრუქტურა და კომუნიკაცია, პროგნოზირებადი და ხელშემწყობი სამართლებრივი და ინსტიტუციური გარემო. აღნიშნული ფაქტორების თვალსაზრისით ხელსაყრელი პირობების არსებობა წარმოადგენს საფუძველს პუი-ებისათვის მიმზიდველი საინვესტიციო კლიმატის ფორმირებისათვის. პუი-ების მოზიდვა გულისხმობს ახალი ტექნოლოგიების შემოტანას, მენეჯმენტური გამოცდილების ამაღლებას, ფინანსირების სტაბილური წყაროების წარმოქმნას.

საქართველოში არსებული ინვესტიციური კლიმატის გაუმჯობესებაზე დადებითად მოქმედებს ის სასიკეთო ძვრები, რომელთაც ადგილი ჰქონდა ბოლო ათწლეულში. მათ შორის აღსანიშნავია:

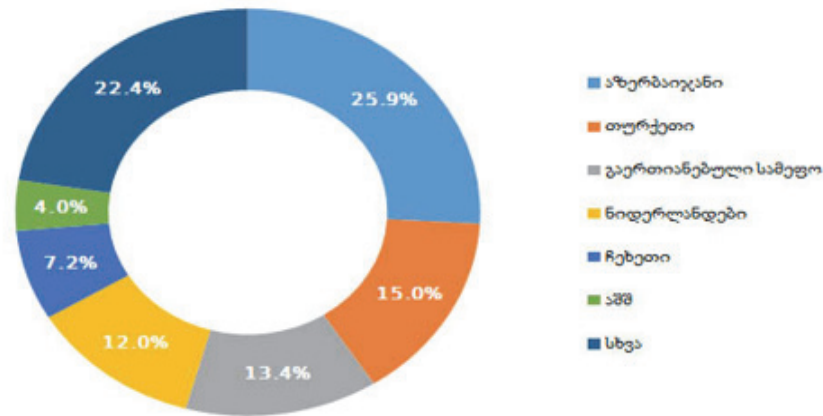
1. მიმზიდველი საინვესტიციო გარემოს ფორმირება. უკანასკნელი წლების მრავალრიცხოვანმა ლიბერალურმა რეფორმებმა საქართველო მიმზიდველი ეკონომიკური კლიმატის ქვეყნად გადააქცია და 2017 წელს დასახელებულ იქნა წლის ნომერ პირველ რეფორმატორად. მსოფლიო ბანკის მიერ გამოქვეყნებულ რეიტინგში „Doing Business Survey“ და გადანიშნულა 112-დან 37 ადგილზე. იმავე წელს, მნიშვნელოვანი წინსვლა ჰქონდა საქართველოს ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსის - „Heritage Foundation“ თანახმად, რომელშიც ქვეყანამ 52-დან 35 ადგილზე აიწია. მსოფლიო ბანკისა და საერთაშორისო ფინანსური კორპორაციის შეფასებით, საქართველოს ეკონომიკა მე-18 (178-დან) ადგილზე იყო „ბიზნესის წარმოების სიმარტივის“ მიხედვით. 2017 წელს კი ქვეყანა ბიზნესის დაწყების სიმარტივით მე-9 ადგილზე იყო, საწარმოთა და ქონების რეგისტრაციის ინდექსით მე-4 ადგილზეა, კრედიტის მიღების კუთხით - მე-12 ადგილზე. საქართველოში უცხოელებს უფლება აქვთ შეიძინონ უძრავი ქონება და აწარმოონ სამეწარმეო სამიანობა ქვეყნის რეზიდენტების თანაბრად, რაიმე სახის შეზღუდვების გარეშე.
2. საგადასახადო კანონმდებლობის გამარტივება-დახვეწა. უკანასკნელ პერიოდში, ქვეყნის საგადასახადო პოლიტიკის შემდგომი ლიბერალიზაციის ინტერესებიდან გამომდინარე, გადაიდა მნიშვნელოვანი ნაბიჯები საგადასახადო კანონმდებლობის გამარტივების კუთხით. შედეგად, საქართველოში მოქმედებს მხოლოდ 6 გადასახადი. საქართველო თავისი ლიბერალური საგადასახადო კოდექსითა და კარგად გამართული ელექტრო სერვისებით, მიმზიდველი ქვეყანაა ინვესტორებისათვის.
3. თანამშრომლობა ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილების მიზნით. საქართველოში მნიშვნელოვანი ყურადღება ექცევა თანამშრომლობას საგადასახადო საკითხებში საერთაშორისო დონეზე. შემოსავლებსა და კაპიტალზე ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილების მიზნით საქართველოს ხელისუფლების მიერ დადებული იქნა სათანადო ხელშეკრულება სხვადასხვა ქვეყნებთან.
4. საბაჟო საზღვრის კვეთისა და გაფორმების პროცედურების გაიოლება. 2006 წლის 1 სექტემბრიდან ძალაში შევიდა ახალი კანონი საბაჟო ტარიფების შესახებ, რომლის თანახმად, საქართველოს მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე ლიბერალური და კონკურენტული სავაჭრო რეჟიმი აქვს. 2007 წლიდან აღნიშნული კანონი გაუქმდა და მისი დებულებები გადავიდა საგადასახადო კოდექსში. კიდევ უფრო ეფექტური საბაჟო სისტემის ჩამოყალიბებას, ადმინისტრაციული ბარიერების კვლავ შემცირებას, ბიზნეს სექტორისათვის საბაჟო გაფორმების პროცედურების გამარტივებასა და მეტი ელექტრო სერვისების დანერგვას ისახავს მიზნად ფინანსთა სამინისტროს რეფორმა, რომელიც 2019 წლიდან ახალი საბაჟო კოდექსის ამოქმედებას ითვალისწინებს, რაც სიღრმისეულად ჰარმონიზებული იქნება ევროკავშირის სტანდარტებთან.
5. საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის ლიბერალიზაცია. საქართველოს საკმაოდ ლიბერალური სავაჭრო პოლიტიკა გააჩნია. ქვეყნის კანონმდებლობით არ არის გათვალისწინებული ვაჭრობაში რაიმე რაოდენობრივი შეზღუდვა და სხვა არასატარიფო ბარიერები. გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც, ეს აუცილებელია ჯანმრთელობის, უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვისათვის. სავაჭრო პარტნიორობის უმეტესობა არიან ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციის წევრები, აქედან გამომდინარე, ამ ქვეყნებთან სავაჭრო ურთიერთობა ხორციელდება „უპირატესი ხელშეწყობის რეჟიმის“ საფუძველზე. ხაზგასასმელია საქართველოსა და ჩინეთს შორის თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ ხელშეკრულება.

ქვეყანაში შემომავალი ინვესტიციების დონე ძალზე ბევრ კითხვაზე სცემს პასუხს - რამდენად სტაბილურია ქვეყანა, როგორია მისი ეკონომიკური პოლიტიკა, საინვესტიციო გარემო, ეკონომიკური და დარგობრივი ზრდის პერსპექტივა და ა. შ. ამ თვალსაზრისით უდავოდ საინტერესოა საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით საქართველოში განხორციელებული პუი-ების მოცულობის შესახებ: ამ მონაცემების თანახმად, „2006 წლიდან 2012 წლის ჩათვლით საქართველოში განხორციელებულმა პუი-ებმა სულ 8,270,9 მლნდ აშშ დოლარი შეადგინა. აღნიშნული ინვესტიციების ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი - 2,015.0 მლნ აშშ დოლარი 2007 წელს დაფიქსირდა, რაც 69.3%-ით აღემატება 2011 წლის მონაცემს. ინვესტიციების მაღალი ტემპი შენარჩუნებული იყო 2008 წლის აგვისტომდე. 2012 წელს, საქართველოში 911,6 მლნ აშშ დოლარის პუი განხორციელდა, რაც 18.4%-ით ნაკლებია 2011 წლის მონაცემებზე.

2017 წელს საქართველოში 1 862 მლნ დოლარის პუი შემოვიდა, რაც გასული პერიოდის მაჩვენებლებთან შედარებით უპრეცედენტოა და 2016 წლის მონაცემს 16%-ით აღემატება. სიდიდით მეორე ნიშნული საანგარიშო პერიოდში 2014 წელს დაფიქსირდა – 1 818 მლნ დოლარი. 2017 წელს, ქვეყნების მიხედვით, ყველაზე დიდი მოცულობის ინვესტიცია აზერბაიჯანიდან შემოვიდა (25.9%), შემდეგ მოდის თურქეთი (15.0%) და გაერთიანებული სამეფო (13.4%)“ (6, გვ. 3).

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები ქვეყნების მიხედვით 2017 წელი

დიაგრამა 1.

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

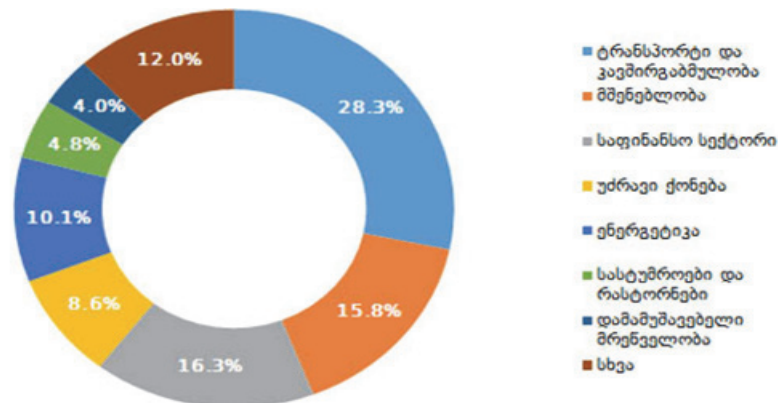
სამი უმსხვილესი ინვესტორის წილმა მთლიან პუი-ებში 54.3% შეადგინა. უმსხვილესი ინვესტორების ათეულში ასევე შედიან: ნიდერლანდები, ჩეხეთი, აშშ, არაბეთის გაერთიანებული ემირატები, პანამა და ჩინეთი.

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი სამინისტროს ცნობით, „ყველაზე მეტი პირდაპირი უცხოური ინვესტიცია ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში განხორციელდა და 527.1 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც მთლიანი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 28.3 პროცენტია. მეორე ადგილზეა საფინანსო – 304.3 მლნ აშშ დოლარით (16.3%), ხოლო მესამეზე – მშენებლობის სექტორები 294.6 მლნ აშშ დოლარით (15.8%). სამინისტროს ცნობით 2017 წელს 114 პროცენტით (156.9 მლნ აშშ დოლარით) გაიზარდა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა მშენებლობის სექტორში და 294.6 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

საფინანსო სექტორში ინვესტიციები გაიზარდა 98 პროცენტით (150.4 მლნ აშშ დოლარით) და 304.3 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. ენერგეტიკის სექტორში ინვესტიციების 61-პროცენტისა ზრდა (71.5 მლნ აშშ დოლარით მეტი) დაფიქსირდა და 188.6 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. ეკონომიკის სამინისტროს ინფორმაციით, ინვესტიციების ზრდა დაფიქსირდა ასევე უძრავი ქონების, სასტუმროებისა და რესტორნების სექტორში. ინვესტიციების ზრდამ უძრავი ქონების სექტორში 68% (64.6 მლნ აშშ დოლარით მეტი), ხოლო სასტუმროებისა და რესტორნების სექტორში 58% (33.1 მლნ აშშ დოლარით მეტი) შეადგინა. ინვესტიციების მოცულობა ამ სექტორებში კი შესაბამისად 159.8 მლნ აშშ დოლარი და 90.0 მლნ აშშ დოლარი იყო“ (7, გვ. 2).

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები სექტორების მიხედვით 2017 წელს

დიაგრამა 2.

წყარო: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო

აქვე აღსანიშნავია, რომ იზრდება ინვესტიციების მოცულობა ეკონომიკის რეალურ სექტორში, რომელიც მოიცავს სოფლის მეურნეობას, სამთომომპოვებით მრეწველობას, დამამუშავებელ მრეწველობას, ენერგეტიკასა და მშენებლობას. რეალურ სექტორში ინვესტიციების მოცულობა გაიზარდა 39.3% (173.6 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა) და 615.5 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

საქსტატის მონაცემებით, 2014 წლის მეორე კვარტალში ქვეყანაში შემოსულმა პუი-მ 151 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, 2013 წლის მეორე კვარტალში 208 მლნ აშშ დოლარი ინვესტიცია შემოვიდა, ხოლო 2012 წლის მეორე კვარტალში 218 მლნ აშშ დოლარი. 2014 წლის პირველ კვარტალში ქვეყანაში შემოსული ინვესტიციების მოცულობა 265 მლნ აშშ დოლარი იყო.

სამი უმსხვილესი სექტორის წილმა (განხორციელებული პუი-ების მიხედვით) 2018 წლის მეორე კვარტალში 64.2% შეადგინა. ყველაზე მეტი პუი ენერგეტიკის სექტორში განხორციელდა და 10.8 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია, რაც აღნიშნული ინვესტიციების 28.0 %-ია. მეორე ადგილზე იმყოფება ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის სექტორი - 77.0 აშშ დოლარით, ხოლო მესამეზე საფინანსო სექტორი - 64.1 აშშ დოლარით.

საქართველოსთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება პუი-ების მოზიდვას. ქვეყანაში არსებული ლიბერალური საინვესტიციო გარემო და თანაბარი პირობები ადგილობრივი და უცხოური ინვესტიციებისათვის, საქართველოს მიმზიდველს ხდის უცხოელი ინვესტორებისთვის, რასაც მოწმობს 2006-2017 წლის სტატისტიკური მონაცემები პუი-ების შესახებ (იხ. ცხრილი).

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დინამიკა 2006-20017 წლებში
(2018 წლის მონაცემები წინასწარია)

ცხრილი

წელი	I	II	III	IV	სულ
2006	145.2	318.0	332.4	375.5	1,171.2
2007	330.8	366.5	468.9	586.4	1,752.6
2008	539.5	605.4	134.9	290.0	1,569.7
2009	113.3	177.1	179.0	194.8	664.2
2010	176.1	211.4	236.4	221.2	845.1
2011	222.5	270.9	306.8	329.6	1,129.9
2012	295.5	246.8	219.5	261.2	1,022.9
2013	290.3	216.4	265.8	248.0	1,020.5
2014	326.6	209.7	740.5	540.9	1,817.7
2015	335.0	483.0	515.9	331.7	1,665.6
2016	378.8	411.5	491.7	283.7	1,565.8
2017	393.6	355.8	622.8	522.2	1,894.5
2018*	287.0	389.2			676.2

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

2010-2016 წლებში საქართველოში ყველაზე მეტი ინვესტიცია აზერბაიჯანიდან განხორციელდა. საქართველოს წამყვან ინვესტორებს შორისაა ნიდერლანდები, გაერთიანებული სამეფო, ლუქსემბურგი და აშშ. ასევე აღსანიშნავია, რომ აღებულ საანგარიშო პერიოდში დსთ-ის წევრი ქვეყნების მიერ განხორციელებული ინვესტიციების მოცულობა 2.2-ჯერ ჩამოუვარდება ევროკავშირის წევრი ქვეყნების მიერ განხორციელებულ ინვესტიციებს. 2017 წელს ევროკავშირის ქვეყნებიდან საქართველოში 766.350.632 დოლარის პირდაპირი ინვესტიცია შემოსული, რაც თითქმის ორმაგია წინა წელთან შედარებით, ხოლო დსთ-ს ქვეყნებიდან - 516. 960.6353 დოლარის ინვესტიცია, რაც დაახლოებით 90 მლნ დოლარით ნაკლებია წინა წელთან შედარებით. აქვე საინტერესოა ბოლო პერიოდში რეინვესტირების მოცულობის ზრდა, რაც ჯანსაღი საინვესტიციო გარემოს ერთ-ერთი ბარომეტრად შეიძლება მივიჩნიოთ და პუი-ების მოცულობა მშპ-სთან მიმართებაში. როგორც დიაგრამიდან ჩანს, 2014 წლის შემდეგ 2 წელი კლების ტენდენცია შეინიშნება, ხოლო 2017 წლიდან ისევ ზრდა შეინიშნება (იხ. დიაგრამა 3 და 4).

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ამრიგად, დღევანდელ საქართველოს, როგორც საერთაშორისო სამართლის სუბიექტსა და სუვერენულ სახელმწიფოს, თავისი გეოპოლიტიკური მდებარეობის გამო, კვლავ ეძლევა ეფექტური შანსი აქტიურად ჩაერთოს თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკურ სივრცეში, ჩაერთოს დღევანდელი ურთიერთობებით, მასშტაბებითა და პოტენციური შესაძლებლობებით, ეროვნული თვითმყოფადობისა და თვითდამკვიდრების მაქსიმალური შენარჩუნებით.

„საქართველოს რეფორმების ერთ-ერთი მიზანი კვლავ უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა რჩება. თუ გავითვალისწინებთ ქვეყნის ეკონომიკის უმეტეს პოზიციებში ტექნოლოგიურ ჩამორჩენას, საქართველოსათვის აუცილებელია უცხოური კაპიტალი, რომელიც ქვეყნისათვის ახალი კაპიტალის, მოწინავე ტექნოლოგიებისა და მართვის თანამედროვე მეთოდების დანერგვას შეუწყობს ხელს, აგრეთვე, წახალისებს შიდა ინვესტიციებსაც.“ (1, გვ. 194)

მდგრადი, სტაბილური და პროგნოზირებადი საკანონმდებლო პროცესი საინვესტიციო გარემოსთვის მნიშვნელოვანია, შესაბამისად, ყველა რეფორმის შესახებ ინფორმირებული და ჩართული უნდა იყოს ყველა ის მხარე ვისაც ცვლილებები შეეხება, აქვე აღსანიშნავია, რომ ბიზნესსუბიექტებისათვის მნიშვნელოვანი კონკრეტული საკითხების რეფორმირების პროცესი ძალიან ხარგრძლივი არ იყოს, რათა ადვილად დაძლიონ გარდამავალი პერიოდი და დროულად მოახდინონ სიახლეებთან ადაპტაცია;

მაქსიმალურად უნდა შეიზღუდოს ისეთი კანონების მიღება, რომლებიც ადგილობრივ და უცხოელ ინვესტორებს გაუმართლებელ შეზღუდვებს უწესებს და მათ განვითარებას აფერხებს, თანაც მიღებულია ისეთი რეგულაციები, რომლებიც კონკრეტულ ბაზრებზე ზღუდავს კონკურენციას და უპირატეს მდგომარეობაში აყენებს ცალკეულ კომპანიებს.

მაშასადამე, სახელმწიფოს ღონისძიებები უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის მიმართულებით შეიძლება დავყოთ ორ ჯგუფად:

- პირველს მიეკუთვნება ინფლაციის ტემპების, უცხოური ინვესტიციების რისკების შემცირებაზე მიმართული ქმედებები და გარანტირებული გადახდები საგარეო დავალიანების მიხედვით.
- მეორე ეს არის ღონისძიებები, რაც ამცირებს გადასახადებს და ამარტივებს საბაჟო პირობებს უცხოელი ინვესტორებისათვის.

აღნიშნული ღონისძიებები ურთიერთგანაპირობებენ ერთმანეთს და ავსებენ. ამგვარად, ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირში მყოფი საინვესტიციო პოლიტიკა და უცხოური ინვესტიციების მიმართ დამოკიდებულებები, სახელმწიფოს სოციალურ-ეკონომიკური პოლიტიკის შემადგენელ ნაწილებს წარმოადგენს და ხელს უწყობს საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესებას ჩვენს ქვეყანაში, რადგან ინვესტორი ითვისისწინებს ისეთ ფაქტორებს, როგორიცაა ქვეყანაში არსებული იდეოლოგია და პოლიტიკა, ეკონომიკა და კულტურა. მნიშვნელოვანი საკითხია საგადასახასო კოდექსის დახვეწა და საბაჟო კანონმდებლობის ცალკე გამოყოფა, მათი ჰარმონიზაცია ევროკავშირის მოთხოვნებთან. ინვესტორებისათვის მიუღებელია საკანონმდებლო აქტებში განხორციელებული ცვლილებების სიხშირე.

საქართველოს ხელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობა, როგორც მსოფლიო ბაზრების დამაკავშირებელი ერთ-ერთი ოპტიმალური პუნქტი, ხელს უწყობს ინვესტიციების შემოტანას. საქართველო არ უნდა დარჩეს მხოლოდ სატრანსპორტო-სატრანზიტო ფუნქციის ანაზარა. აუცილებელია მრეწველობის გადამამუშავე-

ბელ დარგებში ინვესტიციების მზარდი ტემპით მოზიდვა. პუი-ებთან ერთად მნიშვნელოვანია ასევე პორტუგალიური ინვესტიციებიც, რომლის მოზიდვის ხელშეწყობი ფაქტორი უნდა გახდეს ფასიანი ქაღალდების მეორადი ბაზრის განვითარება.

საქართველოს მსოფლიო ეკონომიკურ ინტეგრაციულ პროცესებში მონაწილეობის დონის ერთ-ერთ მაჩვენებელს უცხოური ინვესტიციების გამოყენება წარმოადგენს. ეს მაჩვენებელი, თავის მხრივ, გამოხატავს ეროვნული ეკონომიკის ტრანსფორმაციის ამჟამინდელ შედეგებს და ინტეგრაციული პროცესების გაღრმავების ტენდენციებს.

უცხოური ინვესტიციები გავლენას ახდენს ქვეყანაში ჩამოყალიბებული კონკურენციის პირობებზე. ამიტომ, სახელმწიფოს უნდა ჰქონდეს ინვესტიციების გამოყენების სტრატეგია, წინასწარ პროგნოზირებული უნდა იყოს თუ რა გავლენას მოახდენს ინვესტიციები ეროვნულ ეკონომიკაზე, მაკროეკონომიკურ პროპორციებზე, საერთოდ სტაბილურობაზე.

უცხოური ინვესტიციების სფეროში არსებული პრაქტიკიდან და საქართველოს რეალობიდან გამომდინარე, უცხოური ინვესტიციების მოზიდვისათვის შესაბამისი გარემოს ფორმირება კვლავ მნიშვნელოვანია, ამასთანავე, სწორი მიმართულება არ იქნება თუ ახალი წარმოების ჩამოყალიბებაში მხოლოდ უცხოური კაპიტალის იმედზე ვიქნებით. მაგრამ მნიშვნელოვანია უცხოური ინვესტიციების გამოყენება, როგორც განვითარების ფაქტორის – ბუნებრივი, საწარმოო და შრომითი პოტენციალის მობილიზებაში.

ლიტერატურა:

1. ცინარიძე რ., რეგიონული საინვესტიციო პროცესების რეგულირების საფინანსო-ეკონომიკური მექანიზმის სრულყოფის აქტუალური საკითხები, თბ., 2013 წ.
2. ქოქიაური ლ., უცხოური ინვესტიციები, თბ., 2017წ.
3. ქოქიაური ლ., ინვესტიციების თეორიული გენეზისი, თბ., 2012წ.
4. ბარათაშვილი ე., ქუთათელაძე რ., გვაჯაია ლ., ყურაშვილი გ., „საინვესტიციო მენეჯმენტი“, თბ. 2011წ.
5. რამიშვილი ბ., საინვესტიციო გარემო საქართველოში, ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, დეკემბერი, თბ. 2010წ.
6. http://www.geostat.ge/?action=page&p_id=2230&lang=geo - პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები;
7. <http://www.economy.ge/?page=ecoreview&s=18> - პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები.

Investment environment challenges and foreign direct investments in Georgia

Tsinaridze R.O.

*Doctor of Business Management, Assistant Professor
Batumi Shota Rustaveli State University*

Beridze D. G.

*Master of Business Administration
Specialist of the Supreme Council of the Autonomous Republic of Adjara*

One of the indicators of Georgia's involvement level in the world economic integration process (especially in relation to the European Union) is the utilization of foreign investment. This indicator, in its turn, reflects the current results of the transformation of the national economy and tendencies of the integration processes.

Foreign investments influence on the conditions of the existing competition in the country. Therefore, the state should have the strategy of investments application. It should be forecasted in advance how investments will affect the national economy, macroeconomic proportions and the stability of the country in overall.

Foreign direct investments are very important for each developing country in the modern, globalized world. Georgia cannot be an exception in this regard. If we want to defeat poverty and integrate with economically advanced regions of the world or the European Union, we need external resources, especially when the internal (local) savings are very low, as in the case of Georgia.

Foreign Direct investments imply not only the accessibility of the foreign capital for the economy, but it induces trust in foreign investors towards the Georgian economy. It also means the formation of relevant infrastructure and

the fit legal and institutional environment, because no one invests in the country with lack of money repatriation and the profit-making possibilities.

Favorable location of Georgia, as one of the optimal destinations for connecting the world markets, supports investment inflows. However, Georgia should not position itself only with the transport-transit function. It is necessary to attract foreign investment in the processing industry branches, and quicker than with the existing pace. Along with foreign direct investments, it is also important to attract portfolio investments that can be facilitated through the development of the secondary market of securities.

Keywords: *Investment environment; Foreign direct investments; Investment activity.*